Budoucnost SZP Společná rybolovná politika

14.12.2009

EU a SZP

- Diskuse o renacionalizaci SZP
- Demografická struktura pracovní síly v zemědělství – celoevropský problém
- Budoucnost biopaliv – klimaticko-energetický balík; podpora biopaliv 2. generace
- Lesnictví
- Otázka dalšího zjednodušení SZP, potřeba jasnějších pravidel lobbyingu
- K čemu v současnosti potřebná SZP?

SZP a životní prostředí

- Normy cross-compliance

18 povinných požadavků na hospodaření a legislativní požadavky GAEC (good agricultural and environmental conditions) - povinnost udržovat půdu v dobrém zemědělském a environmentálním stavu

Integrovaný administrativní a kontrolní systém

SZP a životní prostředí

- Agroenvironmentální opatření

Finanční podpory spolufinancované členskými státy

Mechanismus agro-envi se stal součástí SZP na konci 80. let v rámci reforem financování SZP (Delorsův balík I)

Povinnou součástí politiky rozvoje venkova členských států je od McSharryho reformy

Od roku 2007 jsou agro-environmentální opatření součástí Osy II EAFRD

SZP a životní prostředí

- Podpora biologické rozmanitosti (biodiversity)

ochrana rozmanitosti živočišných i rostlinných druhů a jejich přirozeného prostředí navzdory zemědělské činnosti (agro-ekosystém)

agro-environmentální opatření

platby v rámci chráněných území Natura 2000

některé normy cross-compliance – hl. směrnice č. 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků

2001 - Akční plán pro biologickou rozmanitost - zastavit do roku 2010 dosavadní tempo úbytku biologických druhů – nedaří se

SZP a životní prostředí

- Ochrana vod a půdy

EAFRD – Osa II a některé tituly Osy I

cross-compliance (GAEC, tzv. nitrátová směrnice č. 91/676/EHS a směrnice č. 2006/118/ES o ochraně podzemních vod před znečištěním)

rámcová směrnice č. 2000/60/ES stanovující činnost Společenství v oblasti vodní politiky (Water Framework Directive; WFD)

Podobnou rámcovou směrnici Komise v září 2006 navrhla také pro oblast ochrany půdy – problém prevence eroze, zachování půdního fondu a jeho kvality

SZP a životní prostředí

- Pesticidy (prostředky na ochranu rostlin)

1) „Pesticidové nařízení“ o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh

- - pozměněná verze původního návrhu z roku 2006
- - nahrazuje **dosud platnou Směrnici Rady ze dne 15. července 1991 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh (91/414/EHS)**
- - ruší **Směrnici Rady ze dne 21. prosince 1978, kterou se zakazuje uvádění na trh a používání přípravků na ochranu rostlin obsahujících určité účinné látky (79/117/EHS)**
- - zpřísňuje pravidla užívání a autorizace některých látek

SZP a životní prostředí - pesticidy

2) Rámcová směrnice k dosažení udržitelného využívání pesticidů

- – návrh předložen Komisí 2006
- - přijetí podmíněno přijetím Nařízení o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh (1)
- - opatření pro nakládání s těmito látkami, jejich skladování a balení
- - oblasti, v nichž má být používání těchto látek zcela zakázáno či výrazně sníženo
- - vytvoření národních akčních plánů na úrovni jednotlivých členských států, které mají identifikovat rizikové plodiny, oblasti a činnosti

SZP a životní prostředí - pesticidy

Legislativní pozadí

- **Šestý akční program pro životní prostředí**
- REACH
- Spolurozhodování Rady a Evropského parlamentu – předložil 247 pozměňovacích návrhů = Komise pův.návrh stáhla a předložila novou, pozměněnou verzi - v případě některých látek se odklání od úplného zákazu, upřednostňuje ponechání na trhu, ALE nahrazování méně nebezpečnými substituty
- EP – Zpráva Hiltrud Breyerové

Odlišná pozice frakcí: EPP-ED X Zelení/EFA X PSE

SZP a životní prostředí – pesticidy

- Role lobby

Zpřísnění legislativy týkající se používání a autorizace přípravků na ochranu rostlin podporovali např.

- PAN (European Pesticides Action Network) – studie poukazující na přítomnost reziduí pesticidů ve vínech na evropském trhu (Fr, Něm, Rak, It, Portug.; vína z dovozu – Chile, Austrálie, JAR)
- Studie španělské univerzity v Granadě – výzkum kontaminace těl osob v závislosti na skladbě výživy (ženy, mladí lidé)

Opačný názor

- European Crop Protection Association
- Italský výzkumný institut Nomisma

Ohrožení až 40% evr.potravinářské produkce, konkurenceschopnosti, soběstačnosti SZP, nárůst cen potravin

SZP a životní prostředí - pesticidy

- „Pesticidové nařízení“ – výsledný kompromis

Nařízení obsahuje seznam aktivních látek, jejichž používání je v EU povoleno – jen prostředky obsahující tyto látky mohou být autorizovány na národní úrovni = „dvoufázový přístup“ typický spíš pro směrnici

Autorizace na základě principu vzájemného uznávání – zde ale modifikován: oblast jednotného trhu ES rozdělena na 3 zóny (sever, střed, jih) = stejný princip automatického vzájemného uznávání v rámci přísl.zóny

ČR v rámci B (střed) spolu s s Belgií, Něm., Irskem, Lucemburskem, Maď., Nizozemím, Rak., Polskem, Slovinskem, SR a VB

Přechodné období do doby vypršení současné autorizace

Některé látky jsou zcela zakázány – vysoce toxické (mutagenní, karcinogenní, ovlivňující reprodukční cyklus apod.)

Nové možnosti – ekologická produkce

- Opět spjato s reformou MacSharryho – Nařízení Rady (EHS) č. 2092/1991 z 24.6.1991 týkající se ekologické výroby zemědělských produktů a jejich označování
- Systematický rozvoj ekologického zemědělství v ES na přelomu 80. a 90. let, zásady biozemědělství však mnohem starší (poč. 20. století)
- EU – přesná certifikace farem zabývajících se ekologickým zemědělstvím
- Nárůst podílu ekologické výroby na přelomu století (Dánsko, Itálie, Rakousko, Švédsko, Finsko), méně prozatím nové čl.státy

Nové možnosti – ekologická produkce

- Nové nařízení o ekologické produkci a označování ekologických produktů přijaté v červnu 2007

Definuje metody a zásady ekologického zemědělství - nakládání se zemědělskou půdou (např. zvyšování úrodnosti pouze víceletým střídáním plodin, hnojením a kompostováním, které zcela vyhovuje ekologickým požadavkům apod.),

- používaná krmiva (v závislosti na druhu zvířat musí být minimálně 85 % krmiv pro ekologický chov ekologického původu; od 1.ledna 2008 musí ekologičtí zemědělci poskytnout masnému a mléčnému skotu 100 % krmiv ekologického původu)
- pravidelné kontroly (minimálně jednou ročně), zda zemědělci zabývající se ekologickou produkcí mají nárok na to, aby jejich produkty nesly příslušná loga EU nebo členských států.

Nové možnosti – ekologická produkce

- Ekologická produkce neznamená pouze zákaz užívání určitých prostředků na podporu růstu či ošetřování produkce, ale celistvý systém hospodaření, v němž má být vyvážená rostlinná a živočišná produkce, užívání prostředků biologického či minerálního původu, které neprošly technologickou přeměnou
- Nové nařízení definuje pravidla produkce biokrmiv - zakázány jsou geneticky modifikované organismy (GMO).
- Živočišná výroba - vyžadována odbornost chovatelů)

důležitá role zdraví zvířat – přednost má homeopatie a fytoterapie před veterinární léčbou.

- Za ekologickou lze považovat výrobu až po uplynutí min.2-3 let poté, co jsou na farmě používány metody ekologického zemědělství

Nové možnosti – ekologická produkce

- Požadavky ekologického zemědělství kladeny i na zpracovatele – omezení aditiv a dalších syntetických látek, úplný zákaz GMO
- Ekologická výroba nákladnější než konvenční metody (i z hlediska nároků na lidskou práci) – vyšší cena výsledných produktů
- Evropské logo pro ekologické zemědělství může nést pouze výrobek, u něhož 95% složek produktu bylo vyprodukováno ekologicky, produkt splňuje pravidla kontrolního systému, vyšel přímo od výrobce nebo zpracovatele v uzavřeném obalu a nese jméno výrobce, zpracovatele nebo prodejce a jméno nebo kód kontrolní organizace
- Kontrole podléhá také dovoz bioproduktů z území mimo EU

Nové možnosti – integrovaná produkce

- Program EAFRD takto podporoval produkci ovoce (12 955 Kč/ha), zeleniny (13 110 Kč/ha) a vinné révy (15 110 Kč/ha)
- Zákaz užívání stanovených chemických prostředků na ochranu rostlin
- Užívání pouze povolených biologických prostředků na ochranu rostlin
- Limity pro užívání statkových či dusíkatých hnojiv
- Kontroly vzorků půdy a vypěstovaných plodů
- Intenzita produkce daná např. průměrným počtem stromů na ha (200 ks u peckovin, 500 ks u jádrovin, 2000 ks u bobulovin), počtem vinných keřů na ha (1800)
- Užívání pouze uznaného osiva u zeleniny apod.

Kvalita zemědělských výrobků a ochrana spotřebitele

- K obecné harmonizaci kvalitativních standardů v rámci SZP vyzývala zelená kniha Komise z roku 1985 „Perspektivy společné zemědělské politiky“
- Říjen 2008 – zelená kniha o jakosti zemědělských produktů

Snaha vytvořit pevná pravidla na ochranu jakosti zemědělských produktů v EU, snaha konkurovat zboží z rozvíjejících se zemí s nízkými produkčními náklady

Osvěta u veřejnosti, změna systému certifikace (PDO, PGI, TSG), má totéž existovat i na mezinárodní úrovni?

Jaká by měla být kontrola obchodních norem (společná regulace či samoregulace)?

Společná rybolovná politika

- Článek 38 Smlouvy o EHS X vytvořena až v 70 a 80. letech
- Na rozdíl od SZP se nedotýká přímo všech členských států, z hlediska produkce, zaměstnanosti i objemu dotací nesrovnatelná
- Zpočátku pouze vnější obchodní tarif
- Charakter společné politiky dostala až pod vlivem:

1) tlaku rybářské komunity
2) sporů mezi čl.státy – otázka výhradního národního rybolovného teritoria
3) otázka mořského ekosystému
4) rozšiřování ES – vstup Velké Británie a dalších

SRP - principy

- Červen 1970

1) jednotné právo lodí na vstup do teritoriálních vod všech členských států s výjimkou tří mílové oblasti okolo pobřeží
2) strukturální pomoc rybářskému průmyslu
3) organizace výrobců
4) referenční cena pro dovoz většiny rybích výrobků – protekce před konkurencí

Zvláštní oblasti – Grónsko, části Dánska, části pobřeží Velké Británie a Irska

SRP – sporné body

- Jižní rozšíření – francouzsko-španělský spor
- Dohoda o SRP – prosinec 1983 (de facto vznik SRP):

1) minimálně do roku 2003 bude rybolovná zóna v rozsahu 200 mil od pobřeží otevřena všem lodím – možnost států omezit vstup do pobřežního pásma v šířce 12 mil
2) stanovování povoleného objemu pro výlov jednotl.druhů ryb – rozdělováno mezi státy
3) ochrana ohrožených druhů – povolené způsoby lovu, podmínky pro rybářské vybavení
4) licenční systém
5) reorganizace trhu s rybami – kvalita ryb, balení

SRP – problémy a možnosti

- Role mezinárodních organizací
- Inspekční systém
- 1993 – strukturální nástroj v podobě FIFG (Financial Instrument for Fisheries Guidance)
- 2001 – Zelená kniha – potřeba reformy SRP

Krizové stavy hojně lovených ryb v evropských mořích (tuňák, treska)

Nutná ochrana vod a ekosystému moří a ocenánů

Též ekonomický rozměr – zajištění budoucnosti evropské rybářské flotily

Ochrana spotřebitele

Nový vývoj SRP – balíček reforem 2002

- Říjen 2002 – akční plán zaměřený na budoucnost rybolovu ve Středomoří
- Strategie pro udržitelný rozvoj evropské akvakultury
- Akční plán pro potírání nelegálního rybolovu
- FP 2007-2013: založení Evropského rybářského fondu
- Agentura Společenství pro kontrolu rybolovu (Community Fisheries Control Agency; CFCA)
- Smluvní vztahy se třetími zeměmi
- Říjen 2007 – modrá kniha Komise Integrovaná námořní politika pro EU

Budoucnost SRP

- Výsledkem reformy 2002 m.j.

zavedení omezení intenzity rybolovu jako základního nástroje řízení SRP

nové principy financování SRP (nouzové vrakování)

regionální poradní sbory

- V září 2008 zahájena revize SRP
- Duben 2009 – zelená kniha „Reforma společné rybářské politiky“ – vize evropského rybolovu v r.2020

Přetrvávají strukturální nedostatky, ekonomické, ekologické i jiné problémy – reforma nevyřešila největší problémy udržitelného rybolovu

Vnější dimenze evropského rybolovu, námořní politika, akvakultura

Budoucnost SRP – přetrvávající problémy

- Nadměrná kapacita loďstev
- Nepřesné politické cíle a absence priorit

Ekonomická stránka vs. udržování pracovních příležitostí vs. dlouhodobá ekologická udržitelnost

- Systém rozhodování (Rada, malý prostor pro flexibilitu při implementaci) – upřednostňována krátkodobá řešení
- Nedostatečná odpovědnost průmyslu a výrobního sektoru
- Úroveň dodržování předpisů – kontrola, sankce